

Cartea de față a apărut
cu generosul sprijin al domnului
GHEORGHE AXINTE,
cărui realizatorii ediției îi mulțumesc
și pe această cale.

© **Moise Iorgovan – 2020**
© **A. F. M. C. «Christiana»**
pentru prezenta ediție

Editura Christiana – Str. Theodor Sperantia 104,
bl. S26, sc. 3, ap. 66, sector 3, București, cod 030939;
tel.: 021/3225798; e-mail: editurachristiana@yahoo.com;
www.editurachristiana.ro

Director literar: **Răzvan Codrescu**

ISBN: 978-606-013-015-4

«CRUCIAȚII SECOLULUI XX»

«NEMURITORUL JACQUES» (VASILE-JACQUES IAMANDI) ISCODIT DE MOISE MONAHUL

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ
ȘI PREFAȚATĂ DE
RĂZVAN CODRESCU

CU O POSTFAȚĂ DE
CLAUDIU TÂRZIU

EDITURA CHRISTIANA
BUCUREȘTI – 2020

Jacques Iamandi le-a spus politrucilor că este capabil de orice dacă nu este lăsat să-și întregască familia. Până la urmă i-au dat pașaport. Însă, în Canada, căsnicia nu a mers cum și-au dorit și s-au despărțit, rămânând prieteni.

LIDER AL ROMÂNILOR CANADIENI

În 1977, d-l Iamandi s-a întors în România, deși nu avea încă protecția cetățeniei canadiene, și s-a însurat cu o fostă colegă de serviciu, Ștefana (Fani), cu care reluate legătura după divorțul de Mariana. A trecut din nou prin furcile caudine ale PCR și ale Securității, pentru a ieși din țară cu noua soție. Amenințarea cu Ambasada Canadei a funcționat și atunci.

În Montréal, d-l Vasile-Jacques Iamandi s-a înstărit și a devenit un reper în comunitatea românească. Președinte al Comitetului pentru Democrație în România, activ în Congresul Internațional al Românilor de Pretutindeni – Romfest – și susținător al manifestărilor de la Câmpul Românesc de la Hamilton, și-a făcut datoria de a lupta contra comunismului și de a mărturisi despre gulagul comunist.

De câțiva ani, s-a întors în România, unde își așteaptă mântuirea. Iar cartea de față este testamentul care-i prefațează nemurirea.

CLAUDIU TÂRZIU

CUPRINS

În loc de prefață

Un senior pentru neliniștea noastră 5

RĂZVAN CODRESCU

Introducere 15

Vasile-Jacques Iamandi iscodit de Moise Monahul

1. Familia	23
2. Copilăria	37
3. Iașiul legionar	57
4. Instalarea comunismului	67
5. Plecarea din țară	79
6. În Legiunea Străină: perioada de pregătire	103
7. Misiuni în Legiune	115
8. Arestarea, drumul spre URSS	143
9. În URSS, venirea în țară, evadarea	157
10. Fugar în țară	169
11. Arestarea, ancheta	193
12. Viața în închisoare	211
13. Gherla	235
14. Coloniile de muncă	261
15. Spiritualitate în închisoare	273

16. Eliberarea, reluarea studiilor, performanțe profesionale	309
17. Plecarea în America	343
18. Viața în America	369
19. Căderea comunismului, revenirea în România	373
20. Mișcarea Legionară	381
21. Concluzii spirituale	397
22. Evreii	407

<i>Scurt istoric al familiei Iamandi</i>	427

<i>În loc de postfață</i>	
Povestea nemuritorului Jacques	431
CLAUDIU TÂRZIU	

Jacques Paleologu, 1942

V.-J. Iamandi, Iași, 1934

V.-J. Iamandi, Iași, 1939

V.-J. Iamandi, București, 1946

1

Familia

MOISE MONAHUL: Domnule Iamandi, pentru început, vă rog să ne spuneți câteva lucruri despre dumneavoastră, unde și când ați fost născut, despre familie, despre numele Iamandi...

VASILE-JACQUES IAMANDI: M-am născut la Iași, în 1928. Tatăl meu era avocat. Am plecat de la Iași, ne-am mutat la București, prin '39, iar în '40, când a venit Guvernul Horia Sima, tata a fost numit Avocat al Siguranței și-al Poliției. Și-a rămas acolo până după război. Când Antonescu a înscenat așa-zisa rebeliune, toată lumea se aștepta să fie dat afară, însă polițiștii au cerut să rămâie. S-a spus: „Domnule, dacă vreți să aveți liniște în Poliție, lăsați-l!“...

M: Deci, până la 23 august 1944 a fost avocat...

I: Așa, în Poliție. La 23 august, eu eram în refugiu la Bran, aveam vreo 15 ani. Tatăl meu a venit la mine, fără să-mi spuie nimic altceva; am discutat despre viitor, despre ce se va face și ce vom face pentru ca biserica și țara să aibă un drum luminos... Avea la mână un ceas de aur care mie mi-a plăcut foarte mult. Și l-a scos de

la mână și mi l-a dat mie, luând în loc ceasul meu, care era unul oarecare. Apoi a plecat la București și peste două zile... am aflat că s-a sinucis.

M: Din pricina șocului?

I: Nu, o să vă spun imediat. După 23 august, prin septembrie, un evreu de la Iași, domnul Cristian, care în naivitatea mea am considerat că era un om de bună-credință și pe care tatăl meu îl folosise când avea probleme – erau foarte multe probleme în timpul lui Antonescu cu evreii care reclamau fel de fel de lucruri: că li s-a făcut percheziție, că au fost jefuiți, că au trebuit să dea șperț, încât era făcută Poliția cu ouă și cu oțet în aceste procese...

M: Deci evreii erau cei care reclamau?

I: Da. Dar în majoritatea cazurilor reclamațiile erau fictive.

M: Care era interesul?

I: Să recupereze niște bani, să pozeze-n victime, să discrediteze mișcarea, guvernul și autoritățile, nu știu exact care și cum..., dar asta vă spun că se petrecea... Și de multe ori tatăl meu îl chema pe acest domn Cristian – care fusese la Iași reprezentant al Comunității Evreiești, iar acum era la București – și-i spunea: „Uite, evreul cutare mi-a reclamat...”, și ăsta spunea: „Domnule, minte, nu-i adevărat, în viața lui n-a avut ce reclama...”, că el îi știa bine pe toți... Plus că era și o altă problemă: era Poliția Legionară, care funcționa în paralel cu Poliția de Stat... Horia Sima a făcut o

greșeală că a deschis larg porțile Legiunii și-au intrat fel de fel de vagabonzi care voiau să profite de politica românizării. Poliția Legionară era împânzită de acești oameni și trebuia totdeauna să demonstrezi că nu era adevărata Poliție cea care-a abuzat, că erau ălalți, care aveau o jurisdicție proprie... Tata îi apăra foarte mult pe polițiști, adică dacă știa pe unul bănuie că ia șperț, și erau destui, sau mai știu eu ce, îl chema la el: „Uite ce e, te mut de la Operativ, te mut la birou, ca să nu mai ai reclamații. E în interesul dumitale, ca să nu suferi familia. Că dacă te dă afară din Poliție, o să rămâi pe drumuri”. Și pentru această atitudine era foarte iubit de polițiști... Ei bine, el l-a chemat pe acest evreu, care i-a spus: „Uite ce se întâmplă, domnule Iamandi: sunt șantajat. Fiul meu este director la Cinematografie, fiica mea... este pianistă și dă concerte și sunt șantajat în legătură cu dumneata, sunt trei domni care vor să stea de vorbă cu dumneata. Eu te avertizez că s-ar putea să nu fie în favoarea dumitale... Dacă vrei și ești de acord; dacă nu, nu. Dumnezeu cu mila, voi suporta consecințele”. Și taică-meu a fost de acord.

M: Asta după 23 august?

I: Da. Și s-au întâlnit la restaurantul Cina cu trei domni. Asta am aflat-o după aia. Unuia singur îi știu numele: era Bârlădeanu.

M: Cumva Alexandru Bârlădeanu?

I: Da, chiar Alexandru Bârlădeanu. Toți vorbeau prost românește, cu accent rusesc, unul bănuiesc că era

Pantiușa. Și i s-a spus lui taică-meu: „Domnule, uite, noi îți dăm niște caiete, că dumneata, care ai fost în Poliție, știi tot ce s-a întâmplat, cine erau informatori împotriva comuniștilor, cine erau informatori legionari, cine erau cutare, cutare, cutare...”. Și taică-meu a spus: „Domnule, eu nu pot să fac așa ceva. Eu am fost șeful lor și nu pot să depun împotriva lor”. Și ei au făcut aluzii că s-ar putea să ajungă la Moscova, în Rusia, ca să fie anchetat. „Așa că mai bine ne spui nouă acum, decât să ajungi acolo, bănuim că înțelegi...”. Mă rog, s-au despărțit, au plecat, și după trei zile taică-meu s-a sinucis.

M: Dar pe linia mamei? Mama era tot din Iași?

I: Da, era tot din Iași, născută Paleologu. Maică-mea a făcut vreo doi ani de Medicină, după care a renunțat din cauza disecției... Dinspre tata, în familia Iamandi era o tradiție impusă autoritar de străbunicul meu, Grigore Iamandi, avocat, ca toți băieții să facă Dreptul. Asta era summum-ul pentru el, era necesar pentru cariera politică, restul intelectualilor nu contau pentru el și nu valorau nimic. Au fost cinci băieți, toți au făcut Dreptul, și după ce au făcut Dreptul, a făcut fiecare ce e vrut: Medicină sau altceva. Dar Dreptul era obligatoriu să-l faci: obligație de familie... Au avut și o fată, au avut cinci băieți și o singură fată, care n-a vrut să facă Dreptul, a vrut să facă Artele Plastice, și străbunicul meu i-a spus: „Dacă nu vrei să faci Dreptul, nu te mai cunosc, nu mai ești copilul meu!”. Și fata s-a sinucis.

M: Dar de ce ținea la tradiția asta, să facă toți Dreptul?

I: Nu știu... Mă rog, eu nu l-am mai cunoscut, nu l-am apucat, dar toți cei cinci băieți au făcut Dreptul, după care doi au făcut Medicină, unul a făcut Agronomie, mă rog, nu mai știu ce-a făcut exact fiecare... De aceea l-am înțeles pe tatăl meu când în puținul timp petrecut după 23 august spunea: „În trecut, țara asta a fost condusă de avocați și îmi dau seama că a fost condusă prost. Astăzi este condusă de contabili și este condusă spre dezastru”.

Am aflat toate acestea după ce a murit taică-meu, că înainte nu prea știam mare lucru. De exemplu, n-am știut niciodată că taică-meu postea... Și maică-mea; postea amândoi. Dar nu se discuta în casă, niciodată n-a spus: „Eu nu mănânc, că postesc”. Se servea masa, lor li se aducea mâncarea respectivă... Fiind copil, tot așa, când am vrut să intru în biroul tatălui meu, m-a oprit una dintre femeile de serviciu, cică: „Domnu’ Titi se roagă”. Și după aia mi-a arătat că în bibliotecă avea un dulap cu raft, unde avea un altar cu o icoană, cu o candelă... Le închidea, nu se știa nimic...

M: Cum ați trăit momentul ăsta, că deja erați mare: anii ’44-’45, anii schimbării de orânduire, când au venit comuniștii?

I: Schimbarea de orânduire e legată pentru mine de moartea tatălui meu, care pe mine m-a zguduit foarte mult. Adică n-am putut să-mi reviu, cred că

4-5 ani de zile am trăit sub influența asta, mai ales că erau diverși prieteni de-ai lui taică-meu, cu care mă întâlneam săptămânal... Și bunicul meu fiind căsătorit a doua oară cu o văduvă care avea doi copii din prima căsătorie, care erau de vârsta tatălui meu, dar niciodată nu s-au înțeles... Unul dintre acești copii ai ei, însă, l-a iubit foarte mult pe taică-meu. Și erau discuții... Natural că această bunică a mea (care de fapt nu-mi era bunică), totdeauna când era ceva, îmi scotea ochii cu ce-a făcut taică-meu... Mi-aduc aminte că în clasa întâi de liceu, eram la internat la Iași, a fost un caz de scarlatină și-atuncea ne-au izolat. Ne-au făcut o izolare și am stat două săptămâni în ea. Pentru prima oară, când am intrat în clasa întâi de liceu, am avut uniformă: pantaloni lungi, tunică cu nasturi aurii și șapca aia, nu știu ce... Și stând în izolare, mi-am tăiat pantalonii lungi și i-am făcut scurți, i-am tivit cu ață din prosop, vopsită cu cerneală, și după două săptămâni, când am ajuns acasă și mă vede, așa-zisa mea bunică izbucnește: „Ce-ai făcut? Unde îți sunt pantalonii?”. „I-am tăiat!”. „Extraordinar! Uite așa a făcut și taică-tău când i-am adus de la Paris un pulover: i-a tăiat mânecile și le-a făcut șosete!”... Așa că erau permanent aceste... Și acest fiu al ei, Ionel Țăranu, care-l iubea foarte mult pe taică-meu, și-a făcut studiile în Anglia și plecau împreună când se termina vacanța și începeau cursurile. Taică-meu rămânea la Paris și ălalt se ducea în Anglia... Și ei îmi povesteau diverse

lucruri. Câte nu mi-au povestit despre tatăl meu!... Unul din prietenii lui a spus: „Domnule, Titi nu se poate să fie mort, eu cred că a fost un aranjament”. Așa de mult m-a influențat chestia asta, că m-am dus la restaurantul Cina, unde taică-meu mânca în fiecare seară și avea un chelner al lui, și m-am dus la chelnerul ăla, puști fiind, și l-am somat: „Domnule, spune-mi!”. Țăla a început să spuie că nu. Dar când m-a văzut plângând, mi-a confirmat că taică-meu trăiește și... Așa că asta era atmosfera sub care am trăit multă vreme...

Ce se întâmplă? Nucleul familiei era liberal, din bunic, din străbunic... Tatăl bunicului meu era tot liberal și avocat... Doi din familie au fost legionari: unul din frații bunicului meu și tatăl meu. Tatăl meu care, de fapt, n-a fost legionar, dar a fost mare simpatizant și prieten cu mai toți.

M: Eu vă întrebam și în legătură cu numele de Iamandi...

I: Da, imediat vă spun, de asta vă spun, ca să vedeți de unde vine. Erau tatăl meu și cu doctorul Grigri Iamandi... Și doctorul Grigri Iamandi spusese: „Treaba voastră! Voi sunteți liberali, faceți ce vreți, eu sunt legionar. Dacă vreți să mă acceptați, bine; dacă nu, nu”. Și era acceptat de sărbători, adică de Paști, de Crăciun, când venea la masă. Doctorul Iamandi a venit la un moment dat cu o teorie. De fapt, numele nostru nu este Iamandi, noi suntem Brânză. Această discuție a avut loc cu toată familia Iamandi, la care bunicul meu

s-a supărat, a plecat și nu l-a mai primit pe doctorul Iamandi niciodată... Acest doctor Iamandi avea și două fete cu care eu eram prieten, nu știu ce, au trecut anii... Când am venit eu în țară, când am evadat, la ele m-am dus, știam unde era casa doctorului Iamandi, că în altă parte nu știam unde să mă duc. Zic: să-ncerc să vedem... Și m-am dus, am găsit casa și-acum îi dădeam ocol, ca să văd cine stă în ea. Nu știam ce s-a întâmplat, nu știam nimica... La un moment dat am aruncat cu o piatră-n geam, să văd ce se-ntâmplă, și-a apărut una din fete, Irina, care m-a recunoscut imediat cum m-a văzut: „Intră înăuntru! Ce-i cu tine?!“. I-am povestit ce s-a întâmplat, ce este, că sunt fugar. „Bine, rămâi la noi! Și unchiul Vasilică (adică bunicul meu), când a fost evacuat de la țară, când au venităștia să-i ia pământul, a fugit noaptea numai în izmene și-n cămașă. A venit la noi și-am vrut să-l ținem, dar a stat trei zile și după aia a spus că se predă. Și-a plecat“. Și-am stat și eu la ele. După o săptămână am spus că plec, că nu... Și mi-au dat din echipamentul... Tatăl ei, doctorul Iamandi, a murit după 23 august, când nemții au bombardat... El era medic și se-ntorcea cu un tren de răniți din Cehoslovacia, era în triajul de la Sibiu. Când a fost un bombardament, nemții treceau cu avioanele, mitraliau și bombardau acolo, în triaj. Și acolo au murit doctorul Iamandi și cu nevastă-sa. Vrând să scoată răniții din tren, în timp ce-i scotea, au fost mitraliați de nemți – și el, și nevastă-sa... Când am venit din Canada, am vorbit

cu fetele lor la telefon, că trebuie să ne vedem. Am venit la Iași, le-am găsit, amândouă erau bolnave de cancer. Una a murit după trei zile după ce-am fost eu acolo... Și mi-au dat albumul lui Grigri Iamandi și documentele pe care le aveau. Și am și acum documente în care Grigri Iamandi face arborele genealogic al familiei și scrie: „Familia Iamandi (Brânză)“. Brânză... Și care este povestea lui Grigri? Au fost trei frați, au fost niște mocani macedoneni, care aprovizionau armata lui Ștefan cel Mare și erau luați în toate campaniile. Și aprovizionau cu brânză, aduceau..., mă rog, se ocupau cu manutanța acești trei frați. Și Ștefan cel Mare i-a împroprietărit la Huși. Le-a dat pământ în regiunea aia, și aveau vreo opt sute de oi, aprovizionau Iașiul cu brânză. Și unul din frați, cel mai mic, era însărcinat să aprovizioneze câteva plăcintării grecești, cum era moda pe-atunci, dintre care una a unei văduve Iamandi. Și această văduvă a pus ochii pe el și până la urmă s-au căsătorit. Și numele a venit de la această văduvă: a luat el numele și l-au poreclit toți „a lu' Iamandi“. Frații, cei doi frați, s-au despărțit de el... Și-a rămas Iamandi. Și descendenții lui suntem noi. Dar la origine numele nostru este Brânză.

M: Ipoteza asta, a unchiului dumneavoastră, cu frații macedoneni de pe vremea lui Ștefan cel Mare, o considerați serioasă?

I: Categorical. Grigri era un om foarte serios și a studiat toate ipotezele. Am aicea sute de fotografii pe